

AVRUPA
KOMİSYONU

Brüksel, 8.10.2014
COM(2014) 700

**KOMİSYON TARAFINDAN AVRUPA PARLAMENTOSUNA,
KONSEYE, EKONOMİK VE SOSYAL KOMİTEYE VE BÖLGELER KOMİTESİNE
SUNULAN BİLDİRİM**

Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2014-2015

{SWD(2014) 301}
{SWD(2014) 302}
{SWD(2014) 303}
{SWD(2014) 304}
{SWD(2014) 305}
{SWD(2014) 306}
{SWD(2014) 307}

(Türkiye'ye İlişkin Bölümler)

TR

TR

GÜVENİLİRLİK TEMELLERİNİN TAMAMLANMASI

I. GENİŞLEME SÜRECİ - KAZANIMLAR & ZORLUKLAR

Komisyon, son beş yıldır genişleme politikasının **güvenirliğini** artırmış ve temel reformların genişleme sürecinin henüz başlarında ele alınması hususuna daha fazla odaklanılmasını sağlayarak **dönüştürücü gücünü** geliştirmiştir. Komisyon üç temel unsur olan **i) hukukun üstünlüğü, ii) ekonomik yönetim ve iii) kamu yönetimi reformuna** özel önem atfetmektedir.

Komisyon, 2012 yılındaki Genişleme Stratejisine ilişkin Bildiriminde¹, hukukun üstünlüğü konusuna yeni bir yaklaşım getirmiştir. 2013 yılındaki Bildiriminde² ise Komisyon, Avrupa Dönemi tecrübesi ışığında, ekonomik yönetimin güçlendirilmesine yönelik bir çerçeve çizmiştir. Bu yıl ise genişleme ülkelerinde kamu yönetimi reformunu destekleyecek yeni fikirler geliştirmektedir. Bu üç unsur, birbiriyle bağlantılı olup bu alanlarda kaydedilecek ilerleme, ülkelerin AB'ye katılmaya hazır olacakları zamanın belirlenmesinde de önemli rol oynayacaktır.

AB'nin genişleme politikası, Avrupa'da barış, güvenlik ve refahın sağladığı karşılıklı faydaya katkıda bulunmaktadır. Genişleme politikası, AB'nin siyasi ve ekonomik gücünü arttırmaktadır ve ilgili ülkelerde güçlü bir dönüştürücü etkiye sahiptir. İyi hazırlanmış bir katılım süreci, genişlemenin Birliğin etkinliğine zarar vermemesini sağlar.

On üye devletin 2004 yılındaki katılımının Mayıs ayında kutlanan onuncu yıldönümü, kaydedilen ilerlemenin bir hatırlatıcısı niteliğindedir. AB genişledikçe, şirketlere, finans yatırımcılarına, tüketicilere, turistlere, öğrencilere ve mülk sahiplerine yönelik fırsatlar da artmaktadır. Bu ülkelerin AB'ye üye olması hem söz konusu ülkelere hem de üye devletlere fayda sağlamıştır. Ticaret ve yatırım artmıştır. AB'nin çevre, tüketici ve diğer standartları daha yaygın bir şekilde uygulandıkça, vatandaşların yaşam kalitesi de yükselmiştir.

AB üyesi devletler tarafından sağlanan net bir AB üyeliği perspektifi Batı Balkan ülkeleri için istikrarı sağlayan önemli bir faktördür. Bu perspektif, İstikrar ve Ortaklık Süreci kapsamındakiler de dâhil olmak üzere gerekli şartların yerine getirilmesi yönünde sağlanan ilerlemeyi desteklemektedir. İyi komşuluk ilişkileri ve kapsayıcı bölgesel işbirliği büyük önem taşımaktadır. Son bir yıl içinde bu anlamda ilerleme kaydedilmiş olmakla birlikte, bazı konular hâlâ çözüme kavuşturulmamıştır. Son dönemde uyuşmazlıklarla ayrılmış olan bölgenin tarihi göz önünde bulundurulduğunda, geçmişin mirasının üstesinden gelinmesi ve genişleme ülkeleri arasındaki ve üye devletlerle olan ikili konuları, ilgili olduğunda BM himayesinde de olmak üzere, çözüme kavuşturmak için sürekli çaba sarf edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Katı fakat adil bir koşulluluğa, yerleşik kriterlere ve her ülkenin kendi başarısına göre değerlendirilmesi ilkesine dayanan katılım süreci zorlu bir süreçtir. Bu durum, genişleme politikasının güvenilirliği; genişleme ülkelerinin daha kapsamlı reformlar gerçekleştirmeleri yönünde teşvik edilmesi ve AB vatandaşlarının desteğinin sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Kendi açılarından üye devletler de AB kurumları ile birlikte genişleme politikasının siyasi, ekonomik ve sosyal etkisine ilişkin bilinçli tartışmalara öncülük etmelidirler.

Mevcut genişleme gündemi, Batı Balkan ülkeleri, Türkiye ve İzlanda'yı kapsamaktadır. 2014, çok sayıda Batı Balkan ülkesi açısından önemli bir yıl olmuştur:

¹ COM(2012) 600

² COM(2013) 700

Karadağ katılım müzakereleri çerçevesinde daha fazla adım atmıştır. On iki fasıl açılmıştır. Hukukun üstünlüğüne ilişkin reformlar uygulanmaya başlanmıştır. Artık somut sonuçlara ihtiyaç duyulmaktadır ve bu sonuçlar, katılım müzakerelerinin genel hızının belirlenmesi bakımından kilit önem taşımaktadır.

Müzakerelerin açılması, AB'nin **Sırbistan** ile olan ilişkilerinde bir dönüm noktasıdır. Müzakerelerin hızı, başta hukukun üstünlüğü ve Kosova* ile yürütülen normalleşme süreci olmak üzere, kilit alanlardaki ilerlemeye bağlı olacağı için Sırbistan'ın artık reform önceliklerini, sürdürülebilir bir şekilde yerine getirmesi gerekmektedir. Kilit öneme sahip konuların ele alınması ve ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde yeni bir aşamaya geçilmesi amacıyla, Belgrad ve Priştine arasındaki diyalogda yeni bir ivme kazandırılması gerekmektedir.

Reform çabalarının ve gerekli koşulluğun karşılanmasında kaydedilen ilerleme neticesinde, **Arnavutluk'a** Haziran ayında adaylık statüsü verilmiştir. Ülkenin reform hızını artırarak pekiştirmesi ve çabalarını AB entegrasyonu sürecinde karşılaştığı sorunların sürdürülebilir ve kapsayıcı bir şekilde çözülmesi yönünde yoğunlaştırması gerekmektedir. Hükümetin ve muhalefetin, siyasi tartışmaların öncelikle parlamentoda yapılmasını sağlaması gerekmektedir.

Kosova ile İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nın Temmuz ayında paraflanması, AB-Kosova ilişkileri bakımından önemli bir dönüm noktasıdır. Kosova'nın, başta hukukun üstünlüğü olmak üzere kilit reformları gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Makedonya'nın AB'ye katılım süreci çıkmaza girmiştir. Özellikle ifade ve basın özgürlüğü ile yargının bağımsızlığına ilişkin olarak, mevcut gerilemeyi tersine döndürmek için adım atılması gerekmektedir. Ad meselesinde, müzakere edilerek karşılıklı kabul edilmiş bir çözüme ivedilikle ihtiyaç vardır. Hükümetin ve muhalefetin, parlamentoda siyasi diyalogu yeniden tesis etmek üzere adım atması gerekmektedir.

Bosna Hersek, Avrupa entegrasyonu sürecinde herhangi bir ilerleme kaydetmemiştir. Seçimlerin ardından ülkenin, kendi içinde tutarlılık göstermesi, ivedilik arz eden sosyo-ekonomik reformları ele alması ve Avrupa gündemine ilişkin konularda ilerleme kaydetmesi önem taşıyacaktır.

Türkiye, 2013 Demokratikleşme Paketi gibi reformlara ilişkin bazı taahhütlerini yerine getirmeye devam etmekte ve Kürt meselesinin çözümüne yönelik adımlar atmaktadır. Ancak, yargının bağımsızlığı ve temel özgürlüklerin korunmasına ilişkin çok ciddi endişeler duyulmasına yol açan nedenler bulunmaktadır. Aktif ve güvenilir bir şekilde yürütülen katılım müzakereleri, Türkiye-AB ilişkilerinin gerçek potansiyelinden faydalanılması için en uygun çerçeveyi oluşturmaktadır. Hukukun üstünlüğü ve temel haklar ile ilgili fasılların müzakerelere açılması, kilit öneme sahip bu alanlardaki reformlar açısından bir yol haritası oluşturacaktır.

İzlanda Hükümeti tarafından alınan bir karar neticesinde, bu ülke ile yürütülen katılım müzakereleri Mayıs 2013'ten bu yana askıya alınmıştır.

Komisyonun temel kriterleri ele alırken benimsediği yaklaşım, ilk olarak, demokratik kurumların güçlendirilmesine, ekonomik rekabet edebilirliğin geliştirilmesine ve ekonomik yönetim ile hukukun üstünlüğüne ve temel haklara ilişkin reformlara öncelik vermektedir. Bu da, çoğu genişleme ülkesinde zayıf, idari kapasitesi sınırlı, siyasileşmenin yüksek düzeyde olduğu ve şeffaflığın sağlanamadığı kamu idaresini kapsamaktadır. Demokratik kurumların işleyişinin güçlendirilmesi, siyasi yelpazede yapıcı ve sürdürülebilir bir diyalogun temin edilmesi de dâhil, sağlıklı seçim süreçlerini ve parlamentoların doğru işleyişini de gerektirmektedir. Sivil toplum

* Bu ifade, statüye ilişkin tutumlara hâle getirmez ve BMGK'nin 1244/99 sayılı Kararı ile Uluslararası Adalet Divanının Kosova'nın bağımsızlık deklarasyonu hakkındaki görüşü ile uyumludur.

kuruluşlarına kolaylık sağlayan bir ortam oluşturulmasının desteklenmesi için daha çok çaba harcanması gerekmektedir. Güçlü bir sivil toplum, siyasi hesap verebilirliği artırmakta ve katılım süreci ile ilgili reformların daha iyi anlaşılmasını teşvik etmektedir.

Bu Bildirimin II. Bölümü'nde kilit zorluklar üzerinde durulmakta ve kamu yönetimi reformu, ekonomik yönetim ve rekabet edebilirlik ile hukukun üstünlüğü ve temel haklar konularındaki ilerleme incelenmektedir. III. Bölümde özellikle Batı Balkanlar'daki bölgesel ve ikili konular değerlendirilmektedir. IV. Bölümde hem yatay hem de ülkelere özgü konulara ilişkin sonuç ve tavsiyeler sunulmaktadır.

Komisyon, yukarıda belirtilen konuların tamamı bakımından, reformlarda ilerleme kaydedilmesi amacıyla, gerek İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları ile sağlanan yapılar ve katılım müzakereleri yoluyla, gerekse hukukun üstünlüğü konusunda yüksek düzeyde veya yapılandırılmış diyaloglar gibi Komisyon liderliğinde hedef ülkeye özgü oluşturulan girişimler aracılığıyla, mevcut mekanizmalardan ve platformlardan azami ölçüde yararlanılmasını hedeflemektedir. Bu tür girişimler, Kasım 2013'te, Arnavutluk ile kilit öncelikler konusunda üst düzey bir diyalog tesis edilmesiyle daha da genişletilmiştir. Kamu yönetimi reformu konusunda Komisyon genişleme ülkeleriyle daha iyi yapılandırılmış bir diyalog oluşturmakta ve özel gruplar kurmaktadır.

2014 yılında yeni Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA II) başlatılmıştır. AB, IPA II vasıtasıyla, genişleme ülkelerinin katılım hazırlıklarını ve bölgesel ve sınır ötesi işbirliğini desteklemek amacıyla 2014-2020 dönemi için 11,7 milyon avro sağlayacaktır. IPA II, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile rekabet edebilirlik ve büyüme alanlarında AB'ye katılım önceliklerine daha fazla odaklanmaktadır. IPA II ayrıca bir sektör yaklaşımı, sonuçların gerçekleştirilmesinin teşvikini, daha yüksek bir bütçe desteğini ve projelerin önceliklendirilmesi uygulamasını getirmektedir. Ana altyapı koridorlarına yapılan büyük yatırımlara yönelik koordineli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası finansal kuruluşlarla koordinasyon güçlendirilmektedir. Batı Balkanlar Yatırım Çerçevesi, istihdamı ve büyümeyi artıran ve bölgedeki bağlantısallığı teşvik eden yatırımları desteklemeye devam edecektir.

Genişlemenin üç stratejik faydası

(1) Avrupa'yı daha güvenli bir yer haline getirir. Katılım süreci vasıtasıyla demokrasi ve temel hakları teşvik etmekte, sınır ötesi suçların etkilerini azaltarak aday ülkelerde hukukun üstünlüğünü pekiştirmektedir. Mevcut genişleme politikası Batı Balkanlarda barış ve istikrarı güçlendirmekte ve 1990'larda yaşanan savaşların ardından toparlanma ve uzlaşmayı desteklemektedir.

(2) enerji, ulaştırma, hukukun üstünlüğü, göç, gıda güvenliği, tüketicinin ve çevrenin korunması ve iklim değişikliği konularında entegrasyonu ve işbirliğini sağlamak suretiyle bireylerin yaşam kalitesinin yükselmesine katkı sağlar. Genişleme, yüksek standartlarımızın sınırlarımız ötesinde uygulanmasını sağlamakta ve böylelikle, AB vatandaşlarının örneğin ithal kirlilikten etkilenme riskini azaltmaktadır.

(3) refah düzeyimizi yükseltir. Daha büyük bir Avrupa daha güçlü bir Avrupa demektir. 2012 yılında AB'de kaydedilen GSYH 13 trilyon avro tutarda olup dünya GSYH'sinin %23'üne tekabül etmektedir. Bu ülkelerin AB'ye üye olması hem söz konusu ülkelere hem de üye devletlere fayda sağlamıştır. AB genişledikçe, şirketlerimize, yatırımcılarımıza, tüketicilerimize, turistlerimize, öğrencilerimize ve mülk sahiplerimize yönelik fırsatlar da artmaktadır. Daha büyük bir tek pazar yatırımcılar için daha caziptir: Dünyadaki diğer ülkelerden AB'ye yapılan doğrudan yabancı yatırımın GSYH'ye oranı 2004 yılındaki katılımın ardından iki katına çıkmıştır. (2004 yılında %15,2 iken 2012 yılında %30,5).

IV. SONUCLAR VE TAVSİYELER

Komisyon, yukarıdaki analizler ve ekte yer alan ülke özetlerinde ortaya konulan değerlendirmeler ışığında aşağıdaki **sonuçları** ve **tavsiyeleri** bildirir:

I

1. Komisyon, son beş yıldır genişleme politikasının güvenilirliğini arttırmış ve temel reformların genişleme sürecinin henüz başlarında ele alınması hususuna daha fazla odaklanılmasını sağlayarak dönüştürücü gücünü geliştirmiştir. Komisyon **üç temel unsur olan i) hukukun üstünlüğü, ii) ekonomik yönetim ve iii) kamu yönetimi reformuna** özel önem atfetmektedir.
2. Komisyon, 2012 yılında hukukun üstünlüğü konusuna yeni bir yaklaşım getirmiştir. 2013 yılında, Avrupa Dönemi tecrübesinin ışığında, ekonomik yönetimin güçlendirilmesine yönelik bir çerçeve çizmiştir. Bu yıl ise genişleme ülkelerinde kamu yönetimi reformunu destekleyecek yeni fikirler geliştirmektedir. Yeniden canlandırılan genişleme sürecinin bu üç unsuru birbiriyle bağlantılı olup bu alanlarda kaydedilecek ilerleme, ülkelerin AB'ye katılmaya tam anlamıyla hazır olacakları zamanın belirlenmesinde de önemli rol oynayacaktır.
3. AB'nin genişleme politikası, Avrupa'da barış, güvenlik ve refahın sağladığı karşılıklı faydaya katkıda bulunmaya devam etmektedir. Genişleme politikası, AB'nin siyasi ve ekonomik gücünü arttırmaktadır ve ilgili ülkelerde güçlü bir **dönüştürücü etkiye** sahiptir. İyi hazırlanılmış bir katılım süreci, genişlemenin Birliğin etkinliğine zarar vermemesini sağlar.
4. **On üye devletin 2004 yılındaki tarihi katılımının** Mayıs ayında kutlanan onuncu yıldönümü, kaydedilen ilerlemenin bir hatırlatıcısı niteliğindedir. AB genişledikçe, şirketlerimize, yatırımcılarımıza, tüketicilerimize, turistlerimize, öğrencilerimize ve mülk sahiplerimize yönelik fırsatlar da artmaktadır. Bu ülkelerin AB'ye üye olması hem söz konusu ülkelere hem de üye devletlere fayda sağlamıştır. Ticaret ve yatırım artmıştır. AB'nin çevre, tüketici ve diğer standartları daha yaygın bir şekilde uygulandıkça, vatandaşların yaşam kalitesi de yükselmiştir.
5. AB üyesi devletler tarafından sağlanan **net bir AB üyeliği perspektifi** Batı Balkan ülkeleri için istikrarı sağlayan önemli bir faktördür. Bu perspektif, İstikrar ve Ortaklık Süreci kapsamındaki dahil olmak üzere gerekli şartların yerine getirilmesi yönünde sağlanan ilerlemeyi desteklemektedir. İyi komşuluk ilişkileri ve kapsayıcı bölgesel işbirliği büyük önem taşımaktadır. Son dönemde uyuşmazlıklarla ayrılmış olan bölgenin tarihini göz önünde bulundurarak, geçmiş mirasın üstesinden gelmek ve ikili konuları çözüme kavuşturmak için sürekli çaba sarf edilmesi büyük önem taşımaktadır.
6. Genişleme, Birliğin dış politikası bakımından güçlü bir araç olmuştur. AB'nin komşuluk alanındaki gelişmeler, **kilit önemi haiz dış politika konularında** işbirliğinin daha fazla derinleştirilmesine yönelik bir araç olarak genişleme politikasının önemini altını çizmektedir. Genişleme ülkelerinin her biri ile ikili dış politika diyalogu güçlendirilmelidir. Fasil 31-Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası, müzakere ülkeleri ile önceden ele alınmalıdır. Komisyon, genişleme ülkelerinin, AB'nin dış politika konusundaki tutumlarına aşamalı olarak uyum sağlamasının önemini altını çizmektedir. Ayrıca, örneğin Avrupa Savunma Ajansının programlarına katılım da dâhil olmak üzere Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasının önemini vurgulamaktadır.
7. Katı fakat adil bir **koşulluluğa**, yerleşik kriterlere ve her ülkenin kendi başarısına göre değerlendirilmesi ilkesine dayanan katılım süreci zorlu bir süreçtir. Bu, genişleme politikasının güvenilirliği, daha kapsamlı reformlar gerçekleştirmeleri için ülkelerin teşvik

edilmesi ve AB vatandaşlarının desteklenmesinin sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Kendi açılarından üye devletler de AB kurumları ile birlikte genişleme politikasının siyasi, ekonomik ve sosyal etkisine ilişkin bilinçli tartışmalara öncülük etmelidirler.

8. İlk unsur ile ilgili olarak **hukukun üstünlüğünün** güçlendirilmesi, katılım sürecinin yeniden canlandırılması bakımından büyük öneme sahiptir. Bağımsız ve tarafsız yargının adaleti etkili bir şekilde sağlayabilmesini temin etmek amacıyla, yargı reformunun yoğun çaba sarf edilerek sürdürülmesi gerekmektedir. Ülkelerin, örgütlü suçlar ve yolsuzluk davalarının soruşturma, kovuşturma ve mahkumiyetlerine ilişkin güvenilir izleme mekanizmaları oluşturmaları gerekmektedir. Cezalar caydırıcı olmalı ve suç yoluyla elde edilen varlıklara el konulmalıdır. Hukukun üstünlüğü, hukuki belirlilik sağlayarak ve rekabet edebilirliğe, istihdam yaratılmasına ve büyümeye katkıda bulunarak, iş ve yatırım ortamını desteklemektedir.
9. Komisyon, Aralık 2011'de Konsey tarafından kabul edilen, hukukun üstünlüğüne ilişkin yeni yaklaşımı uygulamaya devam etmektedir. Katılım sürecinde hukukun üstünlüğünün erken aşamada ele alınması, reformların uygulanmasına ilişkin güvenilir izleme mekanizmalarının geliştirilmesine yönelik süreyi maksimuma çıkarmaktadır. Bu, reformların geri dönülmez biçimde kökleşmesini sağlamaktadır. Yeni yaklaşım uyarınca Komisyon, müzakerelerde genel dengenin sağlanması konusunda karardır. Fasıllar 23-Yargı ve Temel Haklar ile Fasıllar 24-Adalet, Özgürlük ve Güvenlik'te kaydedilen ilerlemenin, müzakerelerin genelinde kaydedilen ilerleme ile paralel olması gerekir. Komisyon, müzakere çerçeve belgelerinin "genel denge" hükmünün varlığını ve hukukun üstünlüğüne ilişkin konularda kaydedilen ilerlemenin geride kaldığı durumlarda diğer fasıllarda devam eden müzakereleri durdurma olasılığını hatırlatmaktadır.
10. **Temel haklar**, büyük ölçüde genişleme ülkelerinin yasal çerçevelerinde düzenlenmektedir, ancak bu hakların uygulamada tam olarak gözetilmesini sağlamak üzere daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. İfade ve basın özgürlüğü hâlâ endişe kaynağıdır. Azınlık haklarının korunmasında iyileşme sağlanması gerekmektedir. Cinsel eğilime dayalı olanlar da dâhil, korunmaya muhtaç gruplara yönelik ayrımcılık ve düşmanlık hâlâ önemli bir endişe kaynağıdır. Aile içi şiddetle mücadele dahil olmak üzere kadın hakları, çocuk hakları ve engelli haklarının iyileştirilmesine yönelik daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Genişleme ülkelerinin AB çerçevelerine daha iyi bir biçimde entegre edilmesi ve en iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasının desteklenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Komisyon, aday ülkelerin AB Temel Haklar Ajansının **çalışmalarına gözlemci olarak katılma hazırlıklarını sürdürmelerini desteklemektedir.**
11. İkinci unsurla ilgili olarak, genişleme ülkelerinde ekonomik yönetim ve **rekabet edebilirliğin güçlendirilmesi**, AB üyeliği için ekonomik kriterlerin karşılanması açısından büyük önem arz etmektedir. Sürdürülebilir büyümenin sağlanması, iş ortamının iyileştirilmesi ve yatırımın desteklenmesi için reformlar yoğunlaştırılmalıdır. Genç nüfus işsizliği başta olmak üzere yüksek işsizlik düzeyiyle mücadele edilmesi gerekir. Ekonomik kalkınmanın desteklenmesi AB üzerindeki göç baskısını da azaltmalıdır. İşçilerin serbest dolaşımına ilişkin koruma mekanizmasına ve/veya geçiş tedbirlerine yönelik muhtemel ihtiyaç ve bunların yapısı, ileride bir etki değerlendirmesi yapılabileceği göz önünde bulundurularak, gelecekteki genişlemeye ilişkin katılım müzakereleri sürecinde ele alınacaktır.
12. Avrupa Dönemi tecrübesine ve AB'de güçlendirilmiş ekonomik yönetime dayanarak, Komisyon genişleme ülkeleriyle iyileştirilmiş işbirliği süreci başlatmıştır. Komisyon, Batı Balkanlar için iki kısımdan oluşan Ulusal Ekonomik Reform Programlarının hazırlanmasını öngörmektedir. Birinci kısım, aday ülkeler için mevcut Katılım Öncesi Ekonomik Programının geliştirilmiş versiyonunu ve Kosova'nın da teşmil edilmesiyle potansiyel aday ülkeler için de Ekonomik ve Mali Programları içerecektir. Böylece, dış

sürdürülebilirliğe ve büyümenin önündeki yapısal engellere odaklanmak suretiyle orta vadeli makroekonomik politika ve maliye politikası belirlenecektir. İkinci kısım ise, yapısı itibariyle sektörel nitelikte olan ve altyapı yatırım ihtiyaçları da dâhil, iyileştirilmiş rekabet edebilirlik ve büyüme açısından önem arz eden yapısal reformları içerecektir. Gözetimin güçlendirilmesi amacıyla, her bir ülke için hedef politika rehberini değerlendirme süreci devam edecektir. Türkiye için üst düzey bir ekonomik diyalog kurulacaktır.

13. Üçüncü unsurla ilgili olarak, **kamu yönetimi reformu** (PAR) tüm ülkelerde öncelik taşımaktadır. Kamu hizmetleri aşırı siyasileşmeye devam etmiştir. Kamu yönetiminde şeffaflığın, hesap verebilirliğin, profesyonelliğin ve etkililiğin artırılması gerekmektedir. Vatandaşların ve işletmelerin ihtiyaçlarına daha fazla eğilinmesi gerekmektedir. Kamu mali yönetimiyle de daha fazla ilgilenilmesi gerekmektedir. Komisyon, kamu yönetimi reformunu genişleme sürecine daha iyi bir biçimde entegre edecektir. Katılım ülkeleriyle "PAR konusunda özel gruplar" oluşturulmuştur ya da oluşturulma aşamasındadır. Bu gruplar PAR konusunda yapılan çalışmaların ileriye taşınması için kilit platformlar olacaktır. Ortaklık Konseyi/Komitesinde temel meseleler hakkında daha iyi yapılandırılmış siyasi tartışmalar yapılması gerekmektedir. Katılım müzakereleri de gerekli reformların yapılmasını teşvik etmek için kullanılmalıdır. Temel meseleler, başta kamu alımları, mali kontrol, yargı ve temel haklar, vergilendirme ve ekonomik ve parasal politika olmak üzere, ilgili fasıllar üzerinden ve hükümetler arası konferanslar kapsamında ele alınmalıdır. Bu özel gruplar, ilgili müzakere fasıllarındaki yatay PAR konularının ele alınacağı, kaydedilen ilerlemenin izleneceği ve tutarlılığın sağlanacağı birer forum da olacaktır. Sonuçlar fasıl müzakerelerine geri besleme sağlayacaktır.
14. Reform sürecinin desteklenmesi amacıyla, genişleme ülkelerindeki temel demokratik kurumların işleyişinin geliştirilmesi ve bağımsızlığının artırılması büyük önem taşımaktadır. Buna siyasi yelpaze içinde, özellikle parlamentoda, yapıcı ve sürdürülebilir diyalog kurulmasının temin edilmesi de dâhildir. Sivil toplum kuruluşlarına kolaylık sağlayan bir ortam oluşturulmasının desteklenmesi için de daha fazla çaba harcanması gerekmektedir. Güçlü bir sivil toplum, siyasi açıdan hesap verebilirliği artırmakta ve katılım sürecine ilişkin reformların daha iyi anlaşılmasını teşvik etmektedir.
15. **İyi komşuluk ilişkileri**, İstikrar ve Ortaklık Sürecinin önemli bir unsurudur. Geçmişin izlerinin silinmesi, genişleme ülkeleri arasındaki ve üye devletlerle uzlaşmanın artırılması ve **ikili anlaşmazlıkların** önünün alınması amacıyla çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir. İkili konuların ilgili taraflarca mümkün olan en kısa sürede ele alınması ve yerleşik koşulluluk ilkesini temel alması gereken katılım sürecini geciktirmemesi sağlanmalıdır.
16. **Bölgesel işbirliği** son bir yıl içinde daha da güçlendirilmiştir. Komisyon, Bölgesel 2020 Stratejisi dâhil olmak üzere, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'nin (GDAÜ) ve Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin (BİK) çalışmalarını tam olarak desteklemektedir. Kosova'nın bölgesel girişimlerde daha fazla yer alması olumlu bir gelişmedir. Komisyon, İstikrar ve Ortaklık Süreci çerçevesinde Batı Balkanlar-Altı güçlendirilmiş işbirliğinin başlatılmasını memnuniyetle karşılamaktadır. Bu gelişmeler, genişleme politikasının çok taraflı boyutunu güçlendirmekte, ekonomik yönetimle ilgili olarak kapsayıcı işbirliğini ve en iyi uygulama paylaşımını desteklemekte ve bölge içindeki ve AB ile olan bağlantısallığı arttırmaktadır. Komisyon, Batı Balkanlar'ın Avrupa perspektifine güçlü bir siyasi destek olduğunu gösteren Ağustos ayındaki Berlin Zirvesi'ni memnuniyetle karşılamaktadır. Bir sonraki Avusturya'nın ev sahipliğinde olmak üzere, her yıl zirve yapılması planlanmaktadır. "Berlin süreci", reformların teşvik edilmesi ve bağlantısallığa ilişkin temel yatırımlara gerçekçi öncelikler verilmesinin kararlaştırılması bakımından yararlı olabilir. Bu süreç ayrıca, bekleyen ikili konuların çözüme kavuşturulmasına yardımcı olabilir. Komisyon, bu girişimin sürdürülmesini desteklemeye hazırdır.

17. 2014 yılında yeni **Katılım Öncesi Yardım Aracı** başlatılmıştır. AB, IPA II vasıtasıyla, genişleme ülkelerinin katılım hazırlıklarını ve bölgesel ve sınır ötesi işbirliğini desteklemek amacıyla 2014-2020 dönemi için 11,7 milyon avro sağlayacaktır. IPA II, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile rekabet edebilirlik ve büyüme alanlarında AB'ye katılım önceliklerine daha fazla odaklanmaktadır. IPA II ayrıca bir sektör yaklaşımı, sonuçların gerçekleştirilmesinin teşvikini, daha yüksek bir bütçe desteğini ve projelerin önceliklendirilmesi uygulamasını getirmektedir. Ana altyapı koridorlarına yapılan büyük yatırımlar hususunda koordineli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası finansal kuruluşlarla koordinasyon güçlendirilmektedir. Batı Balkanlar Yatırım Çerçevesi, istihdamı ve büyümeyi artıran ve bölgedeki bağlantısallığı teşvik eden yatırımları desteklemeye devam edecektir.

.....

48. **Türkiye:** Türkiye AB'ye aday bir ülkedir ve AB'nin stratejik ortağıdır. Türkiye'nin dinamik ekonomisi, Avrupa kıtasının refahına önemli bir katkı sağlamaktadır. Başta Suriye'deki ve Irak'takiler olmak üzere, bölgedeki çok önemli gelişmeler, dış politika meselelerinde işbirliği sağlanmasını daha da önemli hale getirmektedir. Türkiye'nin stratejik konumu, göç politikası ve enerji güvenliği alanlarında daha fazla işbirliğinin öneminin altını çizmektedir. Ukrayna krizi de dâhil olmak üzere, ortak komşuluk alanımızda son dönemde meydana gelen gelişmelerden kaynaklanan önemli sorunlarla bağlantılı olarak, bu işbirliğinin değeri daha da açık hale gelmektedir.

49. Aktif ve güvenilir bir şekilde yürütülen katılım müzakereleri, Türkiye-AB ilişkilerinin gerçek potansiyelinden faydalanılması için en uygun çerçeveyi oluşturmaktadır. Emsalsiz kapsamı ve derinliği göz önüne alındığında, yerine geçebilecek herhangi bir alternatifi olmayan katılım süreci, AB ile ilgili reformları desteklemekte ve dış politika ve güvenlik konularındaki diyalogun yoğunlaştırılması ile ekonomik rekabet edebilirliğin ve ticaret fırsatlarının artırılması için önemli bir temel oluşturmaktadır. Katılım süreci, vize/göç politikası/geri kabul de dâhil olmak üzere, enerji ile adalet ve içişleri alanlarında işbirliğinin artmasına da yardımcı olmaktadır. AB'nin taahhütlerine ve yerleşik koşulluluk ilkesine riayet edilerek, katılım müzakerelerine yeniden ivme kazandırılması gerekmektedir. AB, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi reformları için önemli bir çıpa olmaya devam etmelidir. Bu bağlamda, Fası-23 Yargı ve Temel Haklar ile Fası-24 Adalet, Özgürlük ve Güvenlik'in müzakerelere açılmasını sağlamak amacıyla, söz konusu fasıllara ilişkin açılış kriterlerinin, en kısa sürede tanımlanması hem Türkiye'nin hem de AB'nin menfaatinedir. Türkiye, kriterleri karşılamak, müzakere çerçeve belgesindeki gereklilikleri yerine getirmek ve AB'ye karşı -anlaşmalardan kaynaklanan- yükümlülüklerine riayet etmek suretiyle müzakerelere hız kazandırabilir. Bu gelişme, müzakere sürecine önemli bir ivme kazandırabilir. Aynı zamanda, AB ile Türkiye arasında özellikle pozitif gündemde belirtilenler başta olmak üzere tüm kritik alanlardaki işbirliği geliştirilmelidir.

50. Türkiye, önemli bir bölgesel aktördür ve geniş komşuluk alanında aktif bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, ortak çıkarları ilgilendiren dış politika meselelerine ilişkin diyalogun ve işbirliğinin daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin OGSP görev ve operasyonlarına devam eden katılımı ve Libya'daki EUFOR CAR ve EUBAM'ye kısa süre önce yaptığı katkı teklifi olumlu değerlendirilmektedir. Şiddet nedeniyle sınır dışına kaçan Suriyelilere verilen önemli insani destek başta olmak üzere, Türkiye'nin Suriye konusunda üstlendiği rol kilit niteliktedir. AB, artan mülteci akınıyla etkili bir biçimde baş edebilmeleri ve buna ilişkin kapasitelerini artırmaları amacıyla, Suriye'ye komşu ülkelerin hükümetlerine ve bu ülkelerin evsahibi halklarına destek vermeye devam edeceği konusunda söz vermiştir. Türkiye, IŞİD'e karşı koalisyonda aktif rol almaya hazır

olduğunu açıkça belirtmiştir. İŞİD'e ve İŞİD'in finansman ağlarına karşı daha yakın bir işbirliği kurmak amacıyla siyasi diyaloga başvurulmalıdır. Türkiye'nin, terörle mücadele konusunda AB ile olan aktif diyalogu memnuniyetle karşılanmaktadır ve özellikle "yabancı savaşçılar" alanında bu diyalogun güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu işbirliği, Türkiye'nin terörle mücadele konusunda ilgili diğer mevzuatı kabul etmesiyle daha da güçlenecektir. AB, dış politikasını kendisini tamamlayıcı şekilde ve işbirliği halinde geliştirmesi ve AB politikaları ile tutumlarına aşamalı olarak uyum sağlaması konusunda Türkiye'yi teşvik etmeye devam etmektedir.

51. Önceki yıllarda kabul edilen reformların, özellikle de Eylül 2013 Demokratikleşme Paketi ile açıklanan tedbirlerin uygulanmasına devam edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, ülkedeki anayasal sistemin esnekliğini ortaya koyan çok sayıda önemli karar almıştır. AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması, Vize Serbestisi Diyalogunun başlatılmasına paralel olarak Aralık 2013'te imzalanmış ve 1 Ekim 2014'te yürürlüğe girmesiyle birlikte AB-Türkiye ilişkilerinde yeni bir ivme kazanmıştır. Kürt meselesinin çözümüne yönelik olarak, "sürecin daha güçlü bir yasal zemine oturtulması" amacıyla, başta Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun'un kabul edilmesi olmak üzere, yeni çabalar sarf edilmiştir. Bu süreç, Türkiye açısından tarihi bir öneme sahiptir ve tüm taraflarca iyi niyetle sürdürülmelidir.
52. Aralık 2013 yolsuzluk iddialarını müteakip Hükümetin benimsediği tavır, yargının bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı ilkesi bakımından ciddi endişeler yaratmıştır. Polis memurlarının, hakimlerin ve savcılarının yaygın olarak başka görevlere atanması ve görevden alınması, Hükümetin bu işlemlerin yolsuzluk davasıyla bağlantılı olmadığını iddia etmesine rağmen, ilgili kurumların etkin bir biçimde çalışmasını etkilemiş, bu işlemlerin resmiyet kazanması için başvuru yöntemlerine ilişkin soru işaretleri doğurmuştur. Yolsuzluk iddiaları ile ilgili soruşturmanın tam bir şeffaflıkla doğru bir şekilde yürütülmesi ve yargı ile polis teşkilatının operasyonel yeteneklerinin güvence altına alınması büyük önem taşımaktadır. Sosyal medyayı yasaklama girişimleri, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir; oto-sansürün artmasına yol açan basın üzerindeki baskılar, ifade özgürlüğüne ilişkin kısıtlayıcı yaklaşımı yansıtmaktadır. Toplanma özgürlüğü alanında benimsenen yaklaşım kısıtlayıcı olmaya devam etmektedir. Toplanma hakkına ve kolluk görevlilerinin müdahalesine ilişkin Türk mevzuatının ve bu mevzuatın uygulanmasının, Avrupa standartları ile uyumlu hale getirilmesi gerekecektir.
53. Bu kapsamda, siyasi yelpazede ve toplumda diyalogun daha kapsamlı bir şekilde teşvik edilmesi, hukukun üstünlüğüne ilişkin reform çabalarının yeniden canlandırılması ile hukuken ve uygulamada temel haklara riayet edilmesi Türkiye'nin önceliklerini oluşturacaktır. 23 ve 24. Fasılların müzakerelere açılması, bu önemli alanda reform yapılması bakımından Türkiye'ye kapsamlı bir yol haritası sağlayacaktır. Türkiye, Komisyonla ve Venedik Komisyonu da dâhil olmak üzere, Avrupa Konseyi gibi ilgili diğer kuruluşlarla daha sistematik bir işbirliği yapmaya davet edilmektedir. Genel olarak, mevcut mevzuatın etkili bir biçimde uygulanmasına daha fazla önem verilmelidir. Avrupa Birliği Bakanlığı, yeni mevzuatın AB müktesebatıyla koordineli ve uyumlu olmasının sağlanmasında önemli bir role sahiptir. Komisyon, Türkiye'nin, katılım sürecinin canlandırılması amacıyla yeni kabul ettiği AB Stratejisini somut bir şekilde devam ettirmesini beklemektedir.
54. 2012 yılında başlatılan Pozitif Gündem, bir dizi ortak çıkar alanında güçlendirilmiş işbirliği vasıtasıyla Türkiye'nin katılım müzakerelerini desteklemeye ve tamamlamaya devam etmektedir. Türkiye ile AB ve AB'ye üye devletler arasında gerçekleştirilecek daha fazla üst düzey temas, işbirliğini daha da güçlendirecektir. Başta göç konusunda olmak üzere, Adalet ve İçişleri alanındaki sorunların daha fazla ortak çaba sarf edilerek

ele alınması gerekmektedir. Avrupa Birliği, Türkiye'nin, Geri Kabul Anlaşması kapsamında tüm üye devletlere yönelik yükümlülüklerini tam ve etkili şekilde yerine getirmesini beklemektedir.

- 55.** Türkiye, büyük ve dinamik ekonomisiyle AB için önemli bir ticari ortak ve Gümrük Birliği vasıtasıyla AB rekabet gücünün değerli bir bileşenidir. Gümrük Birliđinin potansiyelinden tam anlamıyla faydalanılmasına yönelik çalışmaların başlatılması gerekmektedir. AB, her iki tarafın yararı için, karşılıklı ticaret ilişkilerinin genişletilmesi ve modernleştirilmesi bakımından Türkiye ile işbirliği yapmalıdır. Gümrük Birliđinin işleyişine dair bir takım konular da 2014 yılında tamamlanmış olan değerlendirme temelinde ele alınmalıdır. Aktif ve etki alanı geniş bir ekonomik diyalogun geliştirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Türkiye-AB arasında enerji konusundaki işbirliğinin daha da güçlendirilmesi ve katılım müzakerelerinde ilerleme kaydedilmesi Türkiye ve AB'nin enerji piyasalarının birbirine bağlı hale gelmesini ve bütünleşmesini kolaylaştıracaktır. Türkiye, gerekli kriterleri karşılar karşılamaz, Kamu Alımları, Rekabet Politikası ile Sosyal Politika ve İstihdam Fasıllarının müzakerelere açılması ekonomik işbirliğinin artmasını sağlayacaktır.
- 56.** Komisyon, AB'ye üye devletlerin tüm egemenlik haklarının altını çizmektedir. Bu haklar, diğerlerinin yanı sıra, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi dâhil, uluslararası hukuka ve AB müktesebatına uygun olarak ikili anlaşmalar yapma, doğal kaynaklar ile ilgili arama yapma ve bunlardan yararlanmayı da kapsamaktadır. Konsey ve Komisyon'un önceki yıllarda tekrarlanan tutumları doğrultusunda, Türkiye'nin Katma Protokolü tam olarak uygulama yükümlülüğünü yerine getirmesi ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde ilerleme kaydetmesi ivedilik arz etmektedir. Bu durum, özellikle Aralık 2006 tarihli Zirve sonuçlarında yer alan 8 fasla ilişkin ilerleme kaydedilmesi suretiyle katılım sürecine yeni bir ivme kazandırabilir. Komisyon ayrıca, iyi komşuluk ilişkilerine ve sorunların barışçıl şekilde çözümüne zarar verebilecek her türlü tehdit, sürtüşme veya kışkırtıcı eylemden kaçınma çağrısında bulunmaktadır. Komisyon, Türkiye'nin Kıbrıs'taki kapsamlı görüşmelerin yeniden başlatılmasına verdiği desteği memnuniyetle karşılamaktadır. Bu desteğin, yapıcı açıklamalarla ve somut eylemlerle sürdürülmesi önem arz etmektedir.
- 57.** Kıbrıs sorunu konusunda, Komisyon, Kıbrıs'taki toplulukların liderleri arasında kapsamlı görüşmelerin BM'nin himayesinde yeniden başlatılmasını ve Espen Barth'ın Kıbrıs konusunda BM Genel Sekreterinin özel danışmanı olarak atanmasını memnuniyetle karşılamaktadır. Komisyon, her iki tarafın yararına olacak ve Kıbrıs sorununun kapsamlı bir biçimde çözümlenmesi hususunda bir anlaşma yapılmasının önünü açacak olan sağlam biçimde yapılandırılmış müzakerelerin kısa bir süre içinde taraflarca başlatılmasını beklemektedir. Komisyon, iki toplum arasında olumlu bir atmosferin oluşmasına katkı sağlayacak ve Kıbrıslıların günlük yaşantılarını kolaylaştıracak adımları teşvik etmekte ve bu doğrultuda sivil toplum tarafından yapılacak girişimleri memnuniyetle karşılamaktadır. AB, Birliğin üzerine kurulduğu ilkeler ile uyumlu çözüm koşullarının oluşturulmasına destek sağlamaya hazır olduğunu beyan etmiştir. Devam etmekte olan görüşmeler bağlamında olumlu bir atmosferin yaratılmasına engel olan açıklamalardan kaçınılmalıdır.

EK

Karadağ, Sırbistan, Makedonya, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Kosova ve Türkiye'ye ilişkin ilerleme raporlarında yer alan değerlendirmelerin özeti

Türkiye

Siyasi kriterlerle ilgili olarak, bu seneye yine büyük çelişkiler damga vurmuştur.

Bir taraftan önceki yıllarda kabul edilmiş olan reformlar uygulanmaya devam etmiştir. 3. ve 4. Yargı Reformu Paketi kapsamındaki çok sayıda tedbirin yanı sıra, Eylül 2013'te çıkarılan demokratikleşme paketiyle duyurulan tedbirler de kabul edilmiş ve uygulamaya geçirilmiştir. Alınan tedbirler, diğer düzenlemelerin yanı sıra, siyasi partilere verilen bütçe yardımı için aranan eşiği düşürmüş, Türkçe dışındaki dil ve lehçelerde siyasi faaliyette bulunulmasını ve özel eğitim yapılabilmesini mümkün kılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planının Mart ayında kabul edilmesi, Türkiye'deki yasal çerçevenin ve uygulamaların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla uyumlu hale getirilmesini amaçlayan önemli bir adımdır. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru usulünü uygulamaya devam etmiştir. Mahkeme, ülkede temel hakların daha iyi korunmasını sağlayan ve anayasal sistemin esnekliğini ortaya koyan bir dizi karar almıştır.

TBMM, Kürt meselesini çözüme kavuşturmayı hedefleyen sürecin daha sağlam bir yasal zemine oturtulması amacıyla, Haziran ayında "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun'u kabul etmiştir. Kanun, siyasi partilerin geniş desteğiyle kabul edilmiştir. Terörizmi ortadan kaldırmaya, sosyal içermeyi güçlendirmeye, terör örgütü PKK'dan ayrılan ve silah bırakanların topluma kazandırılmasına ve kamuoyunun bu kişilerin dönüşüne hazırlanmasına yönelik tedbirleri içermektedir. Kanun, çözüm sürecinin temelini güçlendirmekte ve Türkiye'de istikrara ve insan haklarının korunmasına katkı sağlamaktadır.

Avrupa Birliği Bakanlığı Eylül ayında, katılım sürecini yeniden canlandırmayı amaçlayan "Avrupa Birliği Stratejisi"ni kabul etmiştir. Söz konusu stratejinin üç ayağı vardır: Siyasi reformlar; katılım sürecinde sosyo-ekonomik dönüşüm; iletişim stratejisi. Stratejinin, somut eylemler ve zaman çizelgelerini de içeren eylem planları ile tamamlanması beklenmektedir.

Diğer taraftan, Hükümetin, Hükümet üyeleri ve onların aileleri de dâhil olmak üzere, üst düzey şahsiyetlere yönelik yolsuzluk iddiaları karşısındaki tepkisi yargının bağımsızlığıyla ve hukukun üstünlüğüyle ilgili ciddi endişelerin oluşmasına neden olmuştur. Bu kapsamda, özellikle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu değiştirilmiş ve akabinde çok sayıda hâkim ve savcı farklı bir göreve atanmış ya da görevden alınmış, yine çok sayıda polis memuru da farklı bir göreve atanmış, görevden alınmış ve hatta tutuklanmıştır. Bu durum yargının ve polisin operasyonel kabiliyetiyle ilgili endişeler doğurmuş ve yolsuzluk iddiaları hakkındaki soruşturmaları ayrımcılık yapmadan, şeffaf ve tarafsız bir biçimde yürütebilecekleri konusunda ciddi şüpheler uyandırmıştır. Anayasa Mahkemesinin, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu'nun bazı hükümlerini Anayasa'ya aykırı bulmasından sonra TBMM, Kanun'u değiştirip önceki hükümleri geri getirmiştir.

Bu gelişmeler, siyasi yelpaze içerisindeki kutuplaşmanın da giderek artmasına neden olmuştur. İktidar tarafından sunulan ve Türk demokrasisinin temel meseleleriyle ilgili olanlar dâhil çok sayıda mevzuat, mecliste tartışılmadan ya da paydaşlar ve sivil toplum örgütleri ile yeterince istişarede bulunulmadan kabul edilmiştir. Hem ulusal hem de yerel düzeyde genel karar alma süreci, sivil toplum ile daha da yapılandırılmış ve sistematik bir istişareyi içermelidir. Mevcut

yasal çerçevenin yenilenmesi ve genel olarak STK'ların gelişmesine daha müsait bir ortam hazırlanması önem arz etmektedir.

İfade özgürlüğü konusunda, Kürt ve Ermeni meseleleri dâhil olmak üzere, geçmişte hassas sayılan konularda geniş katılımlı toplumsal tartışmalar devam etmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'deki yasal çerçevenin bazı hükümleri ve bu hükümlerin yargı mensupları tarafından yorumlanma şekli, basın özgürlüğü dâhil olmak üzere ifade özgürlüğünü engellemeye devam etmektedir. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklikler internette ifade özgürlüğünü kısıtlamıştır. YouTube ve Twitter'ın tamamen yasaklanması ciddi endişeye neden olmuştur. Bu yasaklar, Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunmuştur. Devlet yetkilileri, medya üzerinde caydırıcı etkileri olan beyanatlar vermeye devam etmiştir. Bu durum, Türk medya sektöründeki mülkiyet yapısının da etkisiyle, basında geniş çaplı bir oto sansür uygulanmasına ve gazetecilerin istifasına ve görevden alınmasına neden olmuştur.

Gösterilerin barışçıl niteliğinden çok yasal olup olmadığına odaklanan toplanma ve gösteri hakkına ilişkin Türk mevzuatının ve bu mevzuatın kolluk kuvvetleri tarafından uygulanma biçiminin Avrupa standartları ile daha uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Kolluk kuvvetlerinin işleyebileceği suçlar için bağımsız bir denetleyici organ olarak Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulmasına ilişkin mevzuat kabul edilmelidir.

Ceza mevzuatının silahlı örgüte üyelik konusunda net bir tanım içermemesi çok sayıda tutuklama ve kovuşturmanın kaynağı olmaya devam etmektedir. İnanç ve vicdani ret ile ilgili konularda AİHS ile uyumlu bir yasal çerçeve oluşturulmalıdır. Kadın ve çocuklar ile lezbiyen, eşcinsel, biseksüel, transseksüel ve interseks bireylerin (LGBTI) haklarının etkili bir şekilde güvence altına alınmasına yönelik kayda değer çabalara ihtiyaç bulunmaktadır. Aile içi şiddet, 'namus' cinayetleri ile erken yaşta ve zorla yaptırılan evlilikler ciddi endişe konusu olmaya devam etmektedir. Türkiye, gayrimüslim cemaatlerin mülkiyet hakları da dâhil, tüm mülkiyet haklarının tam olarak gözetilmesini sağlamalıdır.

Bu eksikliklerin ele alınması ve tüm vatandaşların hiçbir engelleme olmaksızın haklarını kullanabilmesini sağlamak üzere, yetkililerin diğer temel hak ve özgürlüklerin korunmasına yönelik çabalarını artırması gerekmektedir.

Vize serbestisi diyalogunun başlatılmasına paralel olarak, AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşmasınının 16 Aralık 2013'te imzalanmasıyla birlikte AB-Türkiye ilişkileri yeni bir ivme kazanmıştır. Geri Kabul Anlaşması 1 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve vize serbestisi yol haritası çerçevesinde Türkiye'nin kaydettiği ilerlemeye ilişkin ilk rapor 20 Ekim 2014 tarihinde yayımlanacaktır. Her iki sürecin de ilerlemesi gerekmektedir. Anlaşmanın bütün üye devletlere karşı tam ve etkili olarak uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Örgütlü suçlarla mücadele konusunda, Türkiye, terörizmin finansmanı ile mücadele etmek için programını geliştirmiş, tanık koruma şube müdürlüğü ağını birleştirmiş ve insan ticaretiyle mücadele konusundaki sorumluluklarını yeniden düzenlemiştir. Ancak, çok sayıda polis memurunun görevden alınmasının örgütlü suçlarla mücadelede görev alan kilit emniyet birimlerinin operasyonel kabiliyeti üzerindeki etkileri konusunda endişeler oluşmuştur. Örgütlü suçlar ve yolsuzlukla mücadele, suç gruplarının siyasi, hukuki ve ekonomik sistemler üzerindeki meşru olmayan etkilerinin engellenmesinde esas teşkil etmektedir.

Dış politika konusunda, Türkiye, komşusu olduğu geniş coğrafyada önemli rol oynamayı sürdürmüştür. Türkiye, özellikle Suriye rejiminin sivillere karşı uyguladığı şiddeti ciddi biçimde ve sürekli olarak kınayarak, Suriye'de daha da birleşmiş bir muhalefetin oluşumunu destekleyerek

ve ülkelerinden kaçan 1 milyondan fazla Suriyeliye hayati nitelikli insani yardım sağlayarak önemli bir rol oynamıştır. E3+3 ülkeleri ile İran arasındaki müzakerelere destek vermeye de devam etmiştir. Üç adet Güney Gaz Koridoru projesinin hayata geçirilmesi için nihai yatırım kararının verilmesiyle birlikte Avrupa enerji güvenliğinin daha fazla artırılmasına sağlam zemin hazırlanmıştır. Türkiye ile AB arasındaki düzenli siyasi diyalog, her iki tarafın ortak çıkarına olan Orta Doğu ve Orta Asya gibi uluslararası konular ile terörizmle mücadele, yabancı savaşçılar ve silahsızlanma gibi küresel konular kapsamında devam etmiştir. Türkiye, Güneydoğu Avrupa İşbirliği sürecine aktif katılımı ve AB askeri misyonuna, polis gücü ve hukukun üstünlüğü misyonlarına sağladığı katkılar vasıtasıyla Batı Balkanlar'daki angajman politikasını sürdürmüştür. Türkiye'nin sınır komşularından kaynaklanan ciddi zorluklar dikkate alındığında, AB ile diyalogun artırılması ve bu konularda AB'nin pozisyonlarıyla daha fazla uyum sağlanması gerekmektedir.

Türkiye, BM Genel Sekreterinin iyi niyet misyonu çerçevesinde Kıbrıs'taki her iki topluluğun liderleri arasında kapsamlı çözüm görüşmelerin yeniden başlatılmasını desteklemiştir. Türkiye ve Yunanistan, iki Başmüzakerecinin süregelen müzakere süreci kapsamında Ankara ve Atina'ya karşılıklı ziyaretlerde bulunmalarını desteklemiştir.

Ancak, Türkiye, GKRY'nin tüm Kıbrıslıların menfaatine Münhasır Ekonomik Bölge içerisinde hidrokarbon arama hakkını tehdit eden açıklamalar yapmayı sürdürmüştür. Türkiye'nin, ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarına uygun olarak ve AB'nin üzerine inşa edildiği ilkeler doğrultusunda, Kıbrıs sorununa BM çerçevesinde adil, kapsamlı ve kalıcı bir çözüm bulmayı amaçlayan müzakerelere aktif olarak destek vermesi beklenmektedir. Türkiye'nin böylesine kapsamlı çözüme ilişkin somut taahhüdü önemini korumaktadır. Türkiye, Konsey ve Komisyonun sürekli çağrılarına rağmen, Ortaklık Anlaşması'na Ek Protokol'ü tam olarak ve ayırım yapmaksızın uygulama yükümlülüğünü yerine getirmemiş olup, GKRY ile doğrudan taşımacılık bağlantılarındaki kısıtlamalar dâhil, malların serbest dolaşımı önündeki tüm engelleri kaldırmamıştır.

GKRY ile ikili ilişkilerin normalleştirilmesi konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.

Türkiye'nin, koşulsuz biçimde, gerekirse Uluslararası Adalet Divanına başvurarak, BM Şartıyla uyumlu olarak, iyi komşuluk ilişkileri ve sorunların barışçıl şekilde çözümü için taahhütte bulunması gerekmektedir. Bu bağlamda, AB bir kez daha endişelerini ifade ederek, Türkiye'ye, iyi komşuluk ilişkilerine ve sorunların barışçıl şekilde çözümüne zarar verebilecek şekilde, bir üye devlete yöneltilen her türlü tehdit veya eylem ya da sürtüşme veya eylemlerden kaçınma çağrısında bulunmaktadır.

AB, Türkiye ve Yunanistan arasındaki ikili ilişkilerin geliştirilmesine yönelik işbirliği girişimlerinin devam etmesini memnuniyetle karşılamaktadır. Kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin istikşafı görüşmelerin 58. turu gerçekleştirilmiştir. Yunanistan ve GKRY, Yunan adaları üzerindeki uçuşlar dahil olmak üzere, karasularının ve hava sahalarının Türkiye tarafından tekrarlanan ve artan şekilde ihlaline ilişkin resmi şikayetlerde bulunmuşlardır.

Ekonomik kriterlere ilişkin olarak, Türkiye işleyen bir piyasa ekonomisine sahiptir. Türkiye, kapsamlı yapısal reformların uygulanmasını hızlandırması koşuluyla, orta vadede Birlik içerisindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleriyle baş edebilir hale gelmelidir.

2012 yılındaki yavaşlamanın ardından, üretim ve istihdam nispeten yüksek bir oranda artmıştır. Bununla birlikte, hızla büyüyen işgücü nedeniyle işsizlik artmıştır. Cari işlemler açığı, 2014 yılında bir miktar azalmakla birlikte, yüksek bir seviyede kalmayı sürdürmüştür. Kesintisiz sermaye akışına bağımlılık, Türkiye'yi küresel risk algısındaki değişimler karşısında kırılgan kılmakta ve büyük döviz kuru dalgalanmalarına yol açmaktadır.

Mali açık ve kamu borcu makul seviyede kalsa dahi, harcama hedeflerinin aşılmaya devam etmesi mali çerçevenin güçlendirilmesini gerektirmektedir. Dış açığın azaltılması ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda, mali politika yurtiçi tasarrufların arttırılmasına yardım etmelidir. Enflasyonun Merkez Bankası hedefinden saparak artma eğilimi gösterdiği dikkate alınarak, para politikası sıkılaştırılmalı ve fiyat istikrarına odaklanılmalıdır. Özelleştirmelerde ve elektrik piyasasının serbestleşmesinde kaydedilen bazı ilerlemelere rağmen, mal, hizmet ve işgücü piyasalarının işleyişini iyileştirmek amacıyla yapısal reformların geniş ölçüde hızlandırılması gerekmektedir. Bu reformlar, adli sistem ve idari kapasitede daha fazla iyileştirmeye, devlet yardımlarında şeffaflığı arttırmaya ve açık, adil ve rekabetçi bir kamu alım sistemine yönelik olmalıdır.

Türkiye, **üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneği konusunda**, AB *müktesebatına* uyum sağlamaya devam etmiştir. 2013 yılında, bir başka fasıl (*Fasıl 22-Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu*) müzakerelere açılmıştır. Trans-Avrupa ağları konusunda iyi düzeyde ilerleme sağlanmıştır. Türkiye, devam eden mülteci krizinin yarattığı kayda değer yüke rağmen, başta göç ve iltica politikası olmak üzere, 24. Fasıl kapsamındaki kilit alanlarda önemli adımlar atmıştır. Başta arz güvenliği, iç elektrik piyasası ve yenilenebilir enerji konularında olmak üzere, enerji, şirketler hukuku, işletme ve sanayi politikası, istatistik, bilim ve araştırma, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele bakımından sermayenin serbest dolaşımı alanlarında ve katılım öncesi kırsal kalkınma programının uygulanması hususunda ilerleme kaydedilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin, malların serbest dolaşımı, şirketler hukuku, fikri mülkiyet hukuku, mali hizmetler, enerji, ekonomik ve parasal politika, istatistik, işletme ve sanayi politikası, Trans-Avrupa ağları, bilim ve araştırma, gümrük birliği ve dış ilişkiler dahil olmak üzere, AB müktesebatının birçok faslında uyumu ileri düzeydedir.

Tüm alanlarda, mevzuatın uygulanmasına daha fazla önem verilmesi gerekmektedir. Adalet, özgürlük ve güvenlik, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası, çevre ve iklim değişikliği alanlarında sarf edilen kapsamlı çabalar sürdürülmelidir. Başta iş hukuku ile iş sağlığı ve güvenliği olmak üzere, yargı ve temel haklar ile sosyal politika ve istihdam konularında önemli ilerleme kaydedilmesi gerekmektedir. Başta devlet destekleri ile bilgi toplumu ve medya olmak üzere, kamu alımları ve rekabet politikası fasıllarında mevzuat uyumuna devam edilmelidir.

----- 0 -----